

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PUSTUŁKI *FALCO TINNUNCULUS* W ŁODZI

Bartosz Janic

Streszczenie

W pracy opisano kilka przykładów działań interwencyjnych dotyczących podlotów pustułki *Falco tinnunculus*, które wypadły z gniazd na terenie Łodzi. Na szczególną uwagę zasługuje pomyślnie przeniesienie całego lęgu w inne miejsce z powodu zagrażających prac budowlanych.

Słowa kluczowe: pustułka *Falco tinnunculus*, działania interwencyjne

INTERVENTION ACTIVITIES RELATED TO PROTECTION OF KESTREL *FALCO TINNUNCULUS* IN ŁODZ

Abstract

The paper presents several examples of intervention activities related to the young kestrels fallen from nests in Łodz. Particularly interesting is the successful transfer of the whole hatch to a different place because of the treating construction work nearby.

Key words: Kestrel, *Falco tinnunculus*, intervention activities

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej dało możliwość dodatkowego finansowania działań związanych z ochroną środowiska z funduszy europejskich. Możliwość ich pozyskania skrzętnie wykorzystują organizacje pozarządowe prowadząc wiele ciekawych projektów czynnej ochrony przyrody.

Pierwsze zorganizowane działania mające na celu ochronę pustułki w Łodzi rozpoczęły się w ramach projektu „Czynnej ochrony pustułki w Polsce” koordynowanego przez PTOP Salamandra w 2003 roku. Polegały one na wieszaniu skrzynek lęgowych.

Dziś działania związane z ochroną pustułki w Łodzi podzielić można na trzy grupy: rehabilitację ptaków dorosłych i podlotów znalezionych na terenie miasta, montaż skrzynek lęgowych, interwencje związane z gniazdami pustułek.

Wśród interwencji związanych z gniazdami najliczniejszą grupę stanowią działania związane z pisklętami, które wypadły z niszy lęgowej. Takie zdarzenia zwykle rozwiązywane są w różny sposób. Pierwszy, gdy dostęp do gniazda jest łatwy, pisklę jest do takiego miejsca odoszone. Drugi, gdy nie ma możliwości odniesienia do gniazda, pisklę trafia do ośrodka rehabilitacji i tam jest wychowywane do chwili, gdy może zostać wypuszczone na wolność.

Inaczej jest z podlotami, które niefortunnie podczas próby lotu trafiają do rąk ludzkich. Takie ptaki najczęściej od razu trafiają do ośrodka rehabilitacji. Przebywają tam kilka dni, aby wzmocnić skrzydła i są wypuszczane na wolność. Poza opisanymi powyżej typowymi zdarzeniami

Fot. 1. Nisza lęgowa
Photo 1. Niche breeding

Fot. 2. Lęg
Photo 2. Breeding

Fot. 3. Lęg przed przeniesieniem
Photo 3. Breeding before the transfer

Fot. 4. Zamontowana skrzynka
Photo 4. Mounted box

Fot. 5. Samica w skrzynce
Photo 5. Females in a box

związanymi z obecnością pustulek w mieście zdarzają się interwencje bardziej skomplikowane. Pierwsza tego typu interwencja miała miejsce w 2005 r. w czerwcu. Zgłoszono, że podczas remontu elewacji znaleziono gniazdo pustułki. Rozstawione rusztowanie utrudniało dotarcie do gniazda jednak rozpoczęcie remontu już po wykluciu piskląt zmusiło pustułki do podjęcia trudu wychowania piskląt pomimo niekorzystnych warunków. Na wniosek Sekcji Ornitologicznej Studenckiego Koła Naukowego Biologów Uniwersytetu Łódzkiego wstrzymano prace na części elewacji zamieszkałej przez pustułki na około 10 dni. Dało to możliwość szczęśliwego zakończenia lęgu i wyprowadzenia 6 piskląt. W tej sytuacji do wstrzymania prac wystarczyła rozmowa z kierownikiem robót i nie była wymagana decyzja ówczesnego konserwatora przyrody. Nieco bardziej złożona sytuacja miała miejsce w sezonie 2009, gdy prace związane z budową obiektu prowadzone były już od grudnia i dopiero, gdy budowa osiągnęła drugą kondygnację zlokalizowano gniazdo w niszy na elewacji przylegającej do budowanego budynku. Podczas kontroli przeprowadzonej 7 maja stwierdzono zniesienie złożone z 6 jaj (fot. 1). Wszystkie jaja były zależne. Stopień zależności określono jako E (Mikusek 2005) – przewidywany czas klucia to około 1,5 tygodnia. Młode pustułki przebywają w gnieździe około 4 tygodni i w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda, korzystając z niego jako schronienia kolejne 4 tygodnie (Village 1990). Daje to ponad dwa miesiące potrzebne do wychowu młodych. Dla inwestora takie opóźnienie było nie do przyjęcia. Istniała możliwość wstrzymania robót formalną drogą, przez Inspekcję Budowlaną i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, jednak proces wydania takiej decyzji byłby zbyt długi i gniazdo z pewnością zostałoby zniszczone. Po rozmowie z inwestorem ustalono, iż roboty w pobliżu gniazda zostaną ograniczone przez około 10 dni, a po wykluciu piskląt cały lęg zostanie przeniesiony do skrzynki lęgowej.

Podczas kontroli gniazda 20 maja wykluły był już pierwszy pisklak. Dobra pogoda oraz zbliżający się weekend pozwolił zaplanować przeprowadzkę lęgu do skrzynki na 22 maja po zakończeniu prac na budowie. Po południu 22 maja na otworze niszy gniazdowej zawieszono skrzynkę oraz przełożono cały lęg - cztery pisklęta i dwa niewyklute jaja (fot. 3) Po przełożeniu lęgu samica siedziała w skrzynce po 15 minutach (fot. 4). Po trzech dniach aklimatyzacji (weekend) przewieszono skrzynkę wyżej, na skraj elewacji, gdzie prace budowlane zaplanowano za dwa miesiące. Dalsze kontrole skrzynki wykazały pięć wykłutych piskląt (17 czerwca) oraz cztery podloty (kontrola 24 czerwca).

Udana przeprowadzka całego lęgu pozwoliła na bezpieczne wychowanie czterech piskląt, co pozwala twierdzić, że takie działanie było skuteczne i celowe.

Literatura

- Mikusek R. (red.). 2005. Metody badań i ochrony sów. Kraków, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych.
Village A. 1990. Kestrel. T&AD Polyser, London.

Bartosz Janic

Uniwersytet Łódzki, Katedra Ekologii i Zoologii Kręgowców
bartekj@biol.uni.lodz.pl